

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Цивільний захист» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю К10 «Цивільна безпека» галузі знань К «Безпека та оборона», розроблену в Національному університеті цивільного захисту України

Аналіз мети, змісту та програмних результатів навчання свідчить про комплексний характер освітньої програми, яка передбачає формування у здобувачів вищої освіти компетентностей щодо забезпечення цивільного захисту, техногенної та промислової безпеки, запобігання надзвичайним ситуаціям і ліквідації їх наслідків. Позитивної оцінки заслуговує поєднання фундаментальної природничо-наукової, інженерно-технічної та нормативно-правової підготовки, що створює необхідні передумови для розуміння особливостей функціонування промислових об'єктів, характеру виробничих небезпек і способів забезпечення безпеки технологічних процесів.

Особливої уваги заслуговує передбачене освітньою програмою формування здатності впроваджувати на об'єктах системи забезпечення техногенної безпеки. Важливим є також набуття навичок оцінювання рівня забезпеченості об'єктів системами автоматичного контролю та спостереження за критичними параметрами небезпечних речовин і технологічних процесів. Зазначені компетентності відповідають практичним потребам промислових підприємств, оскільки ефективність запобігання аваріям значною мірою залежить від своєчасного виявлення небезпечних змін технологічних параметрів, надійності систем контролю та можливості оперативного реагування на відхилення від установлених режимів роботи обладнання.

Позитивно оцінюється включення до освітньої програми компонентів «Техногенна безпека об'єктів», «Системи автоматичного контролю та спостереження», «Запобігання надзвичайним ситуаціям» та «Природні та техногенні загрози». Їх вивчення сприятиме формуванню системного розуміння причин виникнення аварій, механізмів розвитку небезпечних подій, методів оцінювання їх можливих наслідків та підходів до вибору заходів щодо зниження ризиків. Для підприємств, діяльність яких пов'язана з обігом небезпечних хімічних речовин, така підготовка є важливою складовою професійної компетентності фахівців із цивільного захисту.

Важливим аспектом освітньої програми є також формування компетентностей щодо інженерного захисту об'єктів підвищеної небезпеки та забезпечення стійкості будівель і споруд в умовах надзвичайних ситуацій. Для великих промислових підприємств ці питання мають особливе значення, оскільки пошкодження окремих технологічних установок, інженерних мереж або виробничих споруд може спричинити порушення функціонування взаємопов'язаних виробничих систем та виникнення вторинних небезпечних факторів. Підготовка майбутніх фахівців до аналізу відповідних загроз і обґрунтування інженерно-технічних заходів цивільного захисту сприятиме підвищенню рівня безпеки промислових об'єктів.

Не менш важливою є спрямованість освітньої програми на підготовку фахівців до організації заходів цивільного захисту та реагування на надзвичайні ситуації. Для промислового підприємства ефективність таких заходів залежить від своєчасного оповіщення працівників, організації їх захисту, готовності відповідальних осіб до виконання визначених завдань, а також налагодженої взаємодії з територіальними органами та підрозділами ДСНС України. Передбачені освітньою програмою компетентності щодо використання систем управління, зв'язку та оповіщення, проведення аварійно-рятувальних робіт і навчання персоналу створюють передумови для формування у випускників необхідних професійних навичок.

З метою подальшого вдосконалення освітньо-професійної програми доцільно рекомендувати посилення практичної підготовки здобувачів вищої освіти з питань аналізу та моделювання аварійних ситуацій на промислових об'єктах, зокрема підприємствах хімічної галузі. Особливу увагу варто приділити відпрацюванню сценаріїв порушення технологічних процесів, аварій із викидом небезпечних хімічних речовин, оцінюванню можливих зон їх поширення, визначенню необхідних заходів захисту персоналу та використанню інформації від систем автоматичного контролю для прийняття відповідних рішень. Реалізація зазначених підходів сприятиме поглибленню практичних компетентностей майбутніх фахівців і підвищенню їх готовності до забезпечення цивільного захисту на промислових підприємствах.

Висновок. Освітньо-професійна програма «Цивільний захист» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю К10 «Цивільна безпека» є актуальною, змістовно обґрунтованою та відповідає сучасним потребам промислових підприємств у підготовці кваліфікованих фахівців у сфері цивільного захисту.

Рецензент:

Посада: Начальник служби цивільного захисту ПрАТ «АЗОТ»

Анатолій САДОВИЙ

Приватне акціонерне товариство «АЗОТ»
м. Черкаси

«22» 05 / 2025 року